

Asia: VN/8392/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

2 a § Maksun periminen / Uttag av avgif

Ei huomautettavaa.

2 b § Päätös maksukyvyn mukaan määräytyvästä maksusta / Beslut om avgift som bestäms enligt betalningsförmågan

Ei huomautettavaa.

3 § Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu / Avgift för oanvänd service

Sääntely koskisi terveydenhuollon palveluihin varattuja vastaanottoaikoja, joka olisi laajennus nykytilaan nähden. Koskisi jatkossa myös hoitajavastaanottoaikoja huolimatta siitä, että esityksessä ehdotetaan hoitajien vastaanottoja maksuttomiksi perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa. Sääntelyä laajennettaisiin koskemaan lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon lyhytaikaisia hoito- ja asumispalvelupaikkoja (jatkossa siis myös lyhytaikaista hoitoa tai palvelua laitos- ja perhehoidon sekä asumispalvelun yksikössä).

Käyttämättä jätetystä ajasta tai palvelusta perittävä maksu edellä mainituissa palveluissa on lähtökohtaisesti kannatettava. Esimerkkinä mainittakoon, että hoitajavastaanotto käynneistä peruuttamatta jätetty aika on työaika ja aiheuttaa työntajakustannuksia. Näistä lähtökohdista emme näe perusteita sille, että esimerkiksi hoitajien toteuttamat vastaanottokäynnit rajattaisiin maksun ulkopuolelle. Perumatta jääneet hoitajan vastaanottokäynnit aiheuttavat tehotonta ja taloudellisesti tuottamatonta työaika. On hyvä tiedostaa ja tuoda esille myös se riski, että mikäli hoitajan vastaanottokäynnin perumatta jättämisestä ei perittäisi maksua, tehoton ja tuottamaton työaika todennäköisesti kasvaisi.

Toisena esimerkkinä mainittakoon, että ikääntyneiden lyhytaikaisille hoitopaikoille on tarvetta ja paikoin myös jonoa.

Mikäli varattua jaksohoitopaikkaa ei peruta, se aiheuttaa tarpeetonta kapasiteetin tyhjäkäyntiä yksikköön.

Pykälässä on kuitenkin mainittu hyväksyttävät ja perustellut syyt maksun perimättä jättämiselle, jotka ovat kannatettavia.

5 § Maksuttomat terveyspalvelut / Avgiftsfria hälsovårdstjänster

Lähtökohtaisesti terveyspalveluiden maksuttomuus parantaa kuntalaisten palveluiden saatavuutta ja käyttöä asiakkaan maksukyvyystä riippumatta.

Toisaalta maksuttomien palvelujen riskinä on, että ne johtavat palveluiden epätarkoituksenmukaiseen käyttöön. Yhtenä vaihtoehtona voisi olla jatkos-sakin tarjota kuntalaisille kaikki sähköisesti tuotetut palvelut ja puhelut maksuttomasti, mutta henkilökohtaista kohtaamista edellyttävät palvelut olisivat edelleen maksullisia. Edellä mainittu jako saattaisi olla kannustavampaa ja omahoitoa nykyistä paremmin ohjaaja tekijä.

Terveyspalvelujen maksuttomuudesta seuraa kunnille tulopohjan heikkeenemistä. Esimerkiksi hoitajavastaanottokäynnistä perittävän maksun poistaminen vähentäisi kunnassamme asiakasmaksutuloja noin 60 000-70 000€ vuodessa (arvioitu vuosien 2019 ja 2020 käytön mukaisesti).

Mikäli maksuttomia palveluita lisätään, asiakasmaksutuottojen pienentyminen tulee korvata kunnille 100 %:sti kuntien peruspalvelujen valtionosuuksissa heti lain voimaantulosta alkaen.

6 a § Maksukatto / Avgiftstak

Maksukattoa kerryttävien palveluiden laajentaminen myös suun terveydenhuoltoon, tilapäiseen kotisairaanhoidon ja kotisairaaloimintaan sekä erilaisiin terapioihin on sinällään kannatettava, mutta talouden lähtökohdista myös erittäin huolella harkittava. Toimeentulotuesta maksettujen asiakasmaksujen huomioiminen maksukattoa laskettaessa saattaisi toki madaltaa asiakkaiden palveluiden käyttökynnystä. Toisaalta riskinä myös tässä on palveluiden epätarkoituksenmukainen käyttö.

Asiakasmaksutulojen pienentyminen tulee korvata kunnille 100 %:sti peruspalvelujen valtionosuuksissa lain voimaantulosta alkaen.

7 b § Palvelun pitkäaikaisuus / Servicens långvariga karaktär

Ei huomautettavaa.

7 c § Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksu / Avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård

Vähimmäiskäyttövaran määrittely 165€/kk lainsäädännöllisesti tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa lisää kunnille aiheutuvaa kustannusta. Aiemmin asiakas on maksanut lääkekustannukset käyt-tövaroista ja jatkossa esityksen mukaan näin ei olisi. Tämä tarkoittaa

asiaksmaksutulojen vähenemistä ja tulee ottaa huomioon ja korvata kunnille 100%:sti peruspalveluiden valtionosuuksissa.

10 b § Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta, pitkäaikaisesta perhehoidosta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och för långvarig sluten vård

Asiaksmaksujen ja maksuperusteiden (tulojen laskeminen samalla tavalla) yhdenmukaistaminen koskemaan pitkäaikaisen laitoshoidon lisäksi myös pitkäaikaista tehostettua palveluasumista sekä pitkäaikaista perhehoitoa edistää asiakkaiden yhdenvertaisuutta.

10 c § Tuloista tehtävät vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa / Avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård

Tuloista tehtävät vähennykset em. palveluissa lisää asiakkaiden yhdenvertaisuutta. Pykälään esitetään lisättäväksi uusia tuloista tehtäviä vähennyksiä, jotka vastaavasti vähentävät kunnan asiakasmaksutuloja, mutta toisaalta voivat vastaavasti vähentää asiakasmaksujen kohtuullistamistarvetta.

10 d § Tuloista tehtävät erityiset vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa / Särskilda avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig familjevård

Käyttövaran yhdenmukaistaminen on tarkoituksenmukaista ja maksujen kohtuullistaminen ensisijainen toimenpide, jos asiakkaan rahat eivät riitä. Lääkekulujen huomioiminen suoraan asiakasmaksua vähentävänä pykälässä kuvatuin ehdoin on kannatettava asiakkaan näkökulmasta, mutta todennäköisesti lisää hallinnollista työtä ja laskutusta.

10 e § Jatkuva ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävä maksu / Avgift för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

Ehdotettu pykälä on uusi ja se koskisi muita kuin pitkäaikaisia asumispalveluita kuin pitkäaikaista tehostettua palveluasumista. Kotihoidon osalta asiakasmaksutulot tulevat vähenemään.

10 f § Jatkuva ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

Ei huomautettavaa.

10 g § Tuloista tehtävät vähennykset jatkuvassa ja säännöllisessä kotona annettavassa palvelussa sekä pitkäaikaisessa asumispalvelussa / Avdrag från inkomsterna för fortgående och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

Ei huomautettavaa.

10 h § Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut / Stödtjänster och tjänster i samband med boendeservice

Lähtökohtaisesti on tarkoituksenmukaista, että kunta saa peria kotihoiton asiakkaalta ja asumispalveluissa asukkaalta kohtuullisen maksun tukipalveluina järjestettävistä ja asumispalveluun liittyvistä asumista tukevista palveluista.

10 i § Laskennallinen metsätulo / Kalkylerad inkomst av skog

Laskennallisen metsätulon huomioiminen kaikissa maksukyvyyn mukaan määräytyvissä maksuissa on yhdenmukainen kaikkia kohtaan.

10 j § Maksun määrääminen ja tarkistaminen / Bestämmande och justering av avgift

Ei huomautettavaa.

10 k § Palvelun keskeytyksen vaikutus asiakasmaksuun / Hur avbrott i servicen påverkar klientavgiften

Ei huomautettavaa.

11 § Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen / Nedsättning och eftergift av avgift

Ensimmäiseksi pohdittavaksi lain säätäjille se, onko tarkoituksenmukaista ylläpitää kolmea erilaista toimintamallia asiakasmaksujen alentamisesta (asiakasmaksun kohtuullistaminen, toimeentulotuki ja asiakasmaksukatto)?

Asiakasmaksujen asiakaskohtaisesta alentamisesta toivotaan valtakunnallisesti selkeät ja oikeudenmukaiset toimintaohjeet.

13 § Muulta kuin Suomessa asuvalta perittävä maksu / Avgift av dem som inte är bosatta i Finland

Ei huomautettavaa.

14 § Tulojen, korvausten tai saamisten periminen kunnalle tai kuntayhtymälle / Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till kommunen eller samkommunen

Ei huomautettavaa.

14 a § Viranomaisten tiedonsaantioikeus / Myndigheternas rätt att få upplysningar

Ei huomautettavaa.

15 § Muutoksenhaku / Ändringssökande

Asiakasmaksulain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2021 alussa. Asiakasmaksulain voimaantulon tulee olla samanaikainen kuin kunnille lisättävän peruspalvelujen valtionosuutta lisäävän lakimuutoksen voimaantulo.

Voimaantulo (alustava voimaantuloajankohta 1.1.2021) Ikraftträdande

-

Niiranen Päivi
Janakkalan kunta - Sosiaali- ja terveystieteiden toimiala